ATODIAD 10

CADERNID YR AMCANGYFRIFON

1. Yn unol ag Adran 25 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003, mae'n ofynnol i'r Prif Swyddog Cyllid adrodd ar gadernid yr amcangyfrifon cyllidebol a digonolrwydd y cronfeydd wrth gefn arfaethedig. Mae Atodiad 7 yn amlinellu sefyllfa’r balansau a chronfeydd wrth gefn, tra mae’r atodiad yma’n cadarnhau cadernid yr amcangyfrifon cyllidebol sy’n sail i’r gyllideb.

2. Mae amcangyfrifon y gyllideb yn seiliedig ar dybiaethau ynghylch gwariant ac incwm fydd yn digwydd yn y dyfodol ac mae’n anochel eu bod yn cynnwys elfen o risg yn sgil rhagdybio. Gall effaith y risg hon gael ei lliniaru drwy gynlluniau wrth gefn, cyllidebau wrth gefn, a chronfeydd ariannol wrth gefn.

3. Mae nifer o elfennau allweddol yn y gyllideb sydd yn seiliedig ar amcangyfrifon. Rhoddir sylw penodol i’r rhai sy’n cyflwyno’r risgiau mwyaf isod:

4. **Risg Chwyddiant –** Mae chwyddiant cyffredinol wedi gostwng yn ystod ail hanner blwyddyn ariannol 2023/24 o’r lefelau eithriadol o uchel a welwyd yn ystod 2022/23. Mae’r rhagolygon annibynnol sydd wedi eu derbyn yn dangos fod disgwyliad i gyfraddau chwyddiant ostwng ymhellach yn ystod 2024/25 ond byddant yn aros yn uwch na tharged Banc Lloegr o 2%. Credwn y bydd chwyddiant cyffredinol yn aros oddeutu 3% ar gyfartaledd yn ystod y flwyddyn. Mae’r gyllideb yma gan gynnwys y rhagolygon cytundeb tâl yn adlewyrchu’r rhagolygon diweddaraf. Rwyf yn fodlon fod amcangyfrifon darbodus o lefelau chwyddiant wedi eu cynnwys.

5. **Risg Cyfraddau Llog -** Gall cyfraddau llog effeithio’r gyllideb refeniw drwy'r llog a enillir - h.y. byddai cynnydd yn y gyfradd llog yn golygu mwy o incwm. Yn unol â Strategaeth Fuddsoddi’r Cyngor (mewn eitem ddilynol ar raglen y cyfarfod hwn), nid yw'r gyllideb yn dibynnu ar ddychweliadau rhy uchel. Yn 2021 roedd cyfraddau llog yn parhau i fod ar eu hisaf erioed, ond maent wedi cynyddu ers hynny. Fodd bynnag, disgwylir i’r cyfraddau llog ddechrau gostwng yn raddol yn ystod ail hanner blwyddyn ariannol 2024/25 wrth i lefelau chwyddiant barhau i ostwng. Felly, ystyrir bod y risg o ran cyfraddau llog yn isel a byddai’n digolledu’r risg chwyddiant, oherwydd bod un yn debygol o gynyddu a gostwng gyda’r llall.

6. **Risgiau Grantiau Penodol -** Mae risgiau ynghlwm â'r nifer fawr o grantiau penodol gan Lywodraeth Cymru a chyrff eraill sy'n cefnogi cyfran o wariant y Cyngor. Rydym wedi derbyn grantiau penodol sylweddol ym maes gofal cymdeithasol yn ystod blynyddoedd ariannol diweddar, ag ymrwymiadau cysylltiedig, sy'n gwneud cynllunio cyllidol yn anodd. Yn gyffredinol, bydd rhaid i'r gwariant cysylltiedig orffen pan ddaw grant i ben, ond mae'n bosib bydd telerau contract yn golygu na all gwariant gael ei dorri mor gyflym â'r grant, neu fod costau diswyddo i'w hariannu. Ymhellach, efallai bydd gweithgaredd a ariennir mor bwysig i gyflawni blaenoriaethau'r Cyngor ei hun, fod y Cyngor yn penderfynu parhau â'r gwariant.

   Mae awdurdodau lleol wedi bod yn cefnogi rhoi pwysau ar Lywodraeth Cymru i ddod â chymaint o grantiau i mewn i'r setliad cyffredinol â phosib. Bydd nifer cyfyngedig o grantiau yn trosglwyddo yn ystod 2024/25.

7. **Risgiau Incwm -** Mae'r gyllideb yn seiliedig ar sicrhau cynnydd penodol mewn incwm o ffioedd sydd gyfwerth â'r cynnydd mewn costau perthnasol. Os bydd y galw am wasanaethau'r Cyngor yn disgyn, ac nad yw targedau incwm yn cael eu cyflawni, gall hynny arwain at orwario ar gyllidebau adrannol. Bydd angen monitro gwir sefyllfa'r gyllideb yn ofalus yn ystod y flwyddyn ac, os oes angen, torri yn ôl ar wariant i gyfateb â'r gostyngiad mewn incwm. Ni fydd hynny'n bosib gyda rhai cyllidebau mawr corfforaethol, lle mae'n rhaid gosod amcangyfrifon incwm ar lefel ddarbodus.

   Credaf fod risg uwch na'r arfer yn 2024/25 o safbwynt incwm gan fod nifer o'r cynlluniau arbed arfaethedig ynghlwm â chynyddu incwm, gan gynnwys rhai cynlluniau fydd wedi llithro o 2023/24.

9. **Risg ac Arbedion –** Er mwyn gallu gosod cyllideb gytbwys, mae cyllideb 2024/25 yn cynnwys £3.7m o arbedion 2023/24 oedd wedi eu proffilio i'w gwireddu yn 2024/25 (sy'n cynnwys £820k o arbedion ysgolion), £15k o arbedion hanesyddol (h.y. wedi eu rhaglennu cyn 2023/24), yn ogystal â £2m o arbedion newydd. Fodd bynnag, mae hanes gan rai o adrannau'r Cyngor o fethu cyflawni eu cynlluniau arbed ac mae hynny'n cyflwyno risg arwyddocaol i gynaladwyedd ariannol hirdymor. Credaf mai hyn ydi'r risg mwyaf wrth osod y gyllideb yma. Yn unol â'r drefn arferol, byddwn yn lliniaru'r risg drwy sicrhau fod cynlluniau arbedion ym mherchnogaeth adrannau ac aelodau'r Cabinet, a monitro'r cynnydd perthnasol yn rheolaidd. Mae'r gyllideb hefyd yn cynnwys strategaeth o ddarparu 10% o werth cynlluniau arbed newydd dros oes y rhaglen er mwyn ymdrin â sefyllfaoedd lle mae cynlluniau arbed yn llithro.

10. **Costau Diswyddo Staff -** Mae rhai gwasanaethau yn ailstrwythuro eu staff er mwyn cyflawni arbedion, a staff yn cael eu rhyddhau drwy ddiswyddiad. Ble'n briodol caiff costau diswyddo eu cyllido o gronfa wrth gefn canolog, ac mae swm addas wedi cael ei neilltuo i'r perwyl hyn, sy'n lliniaru'r risg.

11. **Premiwm y Dreth Cyngor -** Wrth benderfynu ar y Sylfaen Drethiannol, aseswyd nifer yr ail gartrefi a thai gwag i'w cynnwys yn y ffigyrau yn ddarbodus. Mae risg bod nifer yr eiddo fydd yn talu wedi'i or-amcan a'r incwm a gesglir yn is na'r swm amcangyfrifwyd (oherwydd eiddo'n peidio bod yn destun y premiwm). Rydym yn rheoli'r risg drwy gyflogi arolygwyr sy'n gwirio'r ffeithiau, a thrwy beidio ymrwymo'r holl gynnyrch treth posibl o'r Premiwm cyn daw'r sefyllfa'n fwy eglur.

12. **Barn y Swyddog Cyllid Statudol -** Wedi ystyried yr holl risgiau a nodir uchod a'r camau lliniaru, mae'r Pennaeth Cyllid (Swyddog Adran 151) o'r farn bod y cyllidebau yn gadarn, yn ddigonol, ac yn gyraeddadwy.